

KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO

Przewodniczący
Andrzej Jakubiak

Warszawa, dnia 16 lutego 2016 r.

DLU/WO/606/59/1/2016/AN

(przy udzielaniu odpowiedzi prosimy powołać się na w/w sygn.)

Zakłady ubezpieczeń/reasekuracji

Działu I i II

według rozdzielnika

Monika Piotrowska

Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz.U. z 2015 r., poz. 1844, zwana dalej „ustawą”), wprowadziła wymagania w zakresie systemu zarządzania funkcjonującego w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji, którego celem jest zapewnienie prawidłowego i ostrożnego zarządzania zakładem ubezpieczeń/reasekuracji. System zarządzania obejmuje funkcję zarządzania ryzykiem, funkcję zgodności z przepisami, funkcję audytu wewnętrznego i funkcję aktuarialną. Wymagania zawarte w ustawie dotyczące systemu zarządzania stanowią implementację przepisów art. 41-50 dyrektywy 2009/138/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i wykonywania działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej - Wyłącalność II (Dz. U. UE L 335 z 17.12.2009 r. s. 1, z późn. zm.). Kwestie odnoszące się do systemu zarządzania zostały m.in. uregulowane w art. 258-275 Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35/UE z dnia 10 października 2014 r. (Dz. U. UE L 12 z 17.1.2015) uzupełniającego ww. dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady Wyłącalność II.

Poniżej organ nadzoru przedstawia swoje oczekiwania, będące jednocześnie dobrymi praktykami rynkowymi na rynku finansowym, w zasadniczych kwestiach odnoszących się do organizacji systemu zarządzania w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji.

Członkowie zarządu zakładu ubezpieczeń/reasekuracji, co do zasady, nie powinni łączyć pełnionych funkcji w zarządzie z funkcjami nadzorującymi inne kluczowe funkcje, tj. z funkcją zarządzania ryzykiem, funkcją zgodności z przepisami, funkcją audytu wewnętrznego i funkcją aktuarialną. Wynika to przede wszystkim z odmiennego charakteru obowiązków spoczywających na zarządzie od obowiązków osób nadzorujących inne kluczowe funkcje. Zasadniczo osoby nadzorujące inne kluczowe funkcje służą radą członkom zarządu i wiedzą ekspercką w ważnych dziedzinach, a ustawa w art. 48 ust. 3 pkt 1) wprowadziła wobec tych osób przesłankę posiadania doświadczenia zawodowego niezbędnego do wykonywania nadzorowanej kluczowej funkcji, która to przesłanka wymaga wyższego poziomu wiedzy merytorycznej z zakresu nadzorowanego obszaru, niż ustawa oczekuje od członka zarządu. W przypadku członków zarządu ustawa, w art. 50 ust. 6

wymaga, by co najmniej połowa z nich posiadała doświadczenie zawodowe niezbędne do zarządzania zakładem ubezpieczeń/reasekuracji. Oznacza to, że ustawodawca zezwala na niższe standardy w zakresie doświadczenia członków zarządu, tymczasem wymóg doświadczenia zawodowego niezbędnego do wykonywania nadzorowanej kluczowej funkcji został wprowadzony wobec wszystkich osób nadzorujących kluczowe funkcje.

Dobłą praktyką jest, by prezes zarządu odpowiedzialny był za audyt wewnętrzny. W świetle Rekomendacji organu nadzoru dotyczących funkcjonowania Komitetu Audytu z listopada 2010 r. zakład ubezpieczeń powinien zapewnić niezależność działu audytu wewnętrznego. Na stronie 9 w punkcie 16 ww. Rekomendacji określono, że „(...) Jednym z kluczowych czynników niezależności działu audytu wewnętrznego jest właściwe umiejscowienie w strukturze organizacyjnej. Dział audytu wewnętrznego powinien raportować bezpośrednio komitetowi audytu. Natomiast, pod względem organizacyjnym audyt wewnętrzny powinien podlegać jedynie prezesowi zarządu.”

W ocenie organu nadzoru dobrą praktyką jest, by zarząd zakładu ubezpieczeń/reasekuracji dokonując podziału odpowiedzialności za poszczególne obszary należące do systemu zarządzania powierzył odpowiedzialność za zarządzanie ryzykiem członkowi zarządu nie piastującemu funkcji prezesa zarządu. Takie podejście wynika pośrednio z przepisu art. 51 ust. 1 ustawy, zgodnie z którym powołanie dwóch członków zarządu krajowego zakładu ubezpieczeń lub krajowego zakładu reasekuracji, w tym prezesa zarządu oraz członka zarządu odpowiedzialnego za zarządzanie ryzykiem następuje za zgodą organu nadzoru. Ponadto, biorąc pod uwagę kryterium niezależności, nie jest właściwe by prezes, który odpowiada za audyt wewnętrzny, jednocześnie odpowiadał za zarządzanie ryzykiem. Art. 62 ust. 2 ustawy wymaga, by funkcja audytu wewnętrznego była obiektywna i niezależna od innych funkcji należących do systemu zarządzania. Łączenie przez prezesa zarządu odpowiedzialności za audyt wewnętrzny z odpowiedzialnością za zarządzanie ryzykiem mogłoby istotnie osłabić obiektywność i niezależność audytu wewnętrznego.

Dobłą praktyką jest, by członek zarządu odpowiedzialny za zarządzanie ryzykiem, jak również osoba nadzorująca tę funkcję, nie byli jednocześnie osobami odpowiedzialnymi operacyjnie za zarządzanie inwestycjami. Łączenie odpowiedzialności za zarządzanie ryzykiem z odpowiedzialnością za zarządzanie inwestycjami potencjalnie prowadzi do konfliktu interesów, który może negatywnie wpłynąć na działalność zakładu ubezpieczeń/reasekuracji, powodując sytuację, w której osoba odpowiedzialna za zarządzanie ryzykiem jest jednocześnie właścicielem ryzyka w procesach operacyjnych.

W przekonaniu organu nadzoru właściwe zorganizowanie systemu zarządzania oraz optymalne przypisanie odpowiedzialności za wykonywanie funkcji należących do tego systemu wymaga, by zarząd zakładu ubezpieczeń/reasekuracji składał się z co najmniej trzech osób. Wówczas podział odpowiedzialności pomiędzy członkami zarządu pozwoliłby na oddzielenie funkcji audytu wewnętrznego, przypisanego prezesowi zarządu, od funkcji zarządzania ryzykiem, która przypisana zostałaby drugiemu członkowi zarządu oraz od działalności operacyjnej, za którą odpowiedzialność ponosiłby trzeci członek zarządu.

Przedstawiając powyższe oczekiwania organ nadzoru ma także na uwadze zasadę proporcjonalności jak również fakt, że ustawa nie określa formy organizacyjnej, w jakiej powinien być wdrożony system zarządzania w zakładzie ubezpieczeń/reasekuracji. W myśl art. 45 ust. 2 ustawy zakład ubezpieczeń i zakład reasekuracji zapewniają proporcjonalność systemu zarządzania do charakteru, skali i złożoności jego działalności. Oznacza to, że kształt tego systemu powinien być dostosowany do specyfiki zakładu ubezpieczeń/reasekuracji, którą identyfikują:

- charakter działalności (mierzony m.in. tym, czy działalność prowadzona jest w formie spółki akcyjnej czy towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych/towarzystwa reasekuracji wzajemnej),
- skala (mierzona m.in. liczbą zawartych umów lub liczbą ubezpieczonych, przypisem składki, sumą bilansową, wielkością rezerw),
- złożoność prowadzonej działalności (mierzona m.in. wielością oferowanych produktów z zakresu poszczególnych grup ubezpieczenia - jednej lub wielu - i ich stopniem skomplikowania, wymagającymi zatrudnienia odpowiedniej liczby pracowników).

Z zasady proporcjonalności wynika, że organizacja systemu zarządzania nie powinna być nadmiernym obciążeniem dla zakładu ubezpieczeń/reasekuracji, który ma swobodę w organizacji systemu zarządzania, przy czym uwzględnić on powinien nadrzędny cel tego systemu, jakim jest prawidłowe wykonywanie zadań z zakresu zarządzania. W efekcie zakład ubezpieczeń/reasekuracji może powołać się na zasadę proporcjonalności i zdecydować o innym zorganizowaniu funkcji w ramach systemu zarządzania, o ile znajduje to uzasadnienie w charakterze, skali i złożoności prowadzonej działalności. Należy jednakowoż zastrzec, że w celu zapewnienia niezależności wykonywanej funkcji zakład ubezpieczeń/reasekuracji powinien dołożyć starań, by podział obowiązków z zakresu systemu zarządzania został jasno określony także na poziomie zarządu zakładu ubezpieczeń/reasekuracji, tak by funkcje operacyjne były oddzielone od kontrolnych.

7 pomiarowem
A. Lech